

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/55/2021
Identifikačné číslo spisu: 4019200303
Dátum vydania rozhodnutia: 29. marca 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Michal Matulník
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:4019200303.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: U. B., bytom L. R. XXX/XX, . P., proti žalovanému: Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Bratislava, Račianska 71, o preskúmanie rozhodnutí žalovaného č. 39992/2019-42 zo dňa 3. júna 2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/29/2020-84 zo dňa 12. júla 2021, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/29/2020-84 zo dňa 12. júla 2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) kasačnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom č. k. 23Sa/29/2020-84 zo dňa 12. júla 2021, podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“ alebo „Správny súdny poriadok“) ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorej predmetom bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného (Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky) č. 39992/2019-42 z 3. júna 2019 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“), ktorým žalovaný podľa § 84 ods. 4 písm. a) zák. č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon 328/2002 Z. z.“) zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu Útvaru sociálneho zabezpečenia zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. GR ZVJS-d-11817/14-2019 zo dňa 25. marca 2019 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) a prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Prvostupňovým rozhodnutím bolo správne konanie o priznaní starobného dôchodku žalobcovi zastavené, nakoľko v tej istej veci bolo už právoplatne rozhodnuté a skutkový stav sa podstatne nezmenil. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd odkazom na ustanovenie § 168 SSP tak, že žalovanému náhradu trov konania nepriznal, pretože mu žiadne nevznikli. Skôr, ako krajský súd vydal kasačnou sťažnosťou napadnutý rozsudok,

rozhodol vo veci uznesením č. k. 23Sa/29/2020-30 z 10. septembra 2019, ktorým správnu žalobu žalobcu podľa § 98 ods. 1 písm. h) SSP v spojení s § 59 ods. 3 SSP odmietol z dôvodu, že žalobca v lehote určenej krajským súdom svoje podanie riadne nedoplnil (nepredložil krajskému súdu druhostupňové rozhodnutie). Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7Sžsk/124/2019 z 26. februára 2020, predmetné uznesenie krajského súdu s odkazom na ustanovenie § 462 ods. 1 SSP pre jeho nepreskúmateľnosť (keďže žalobca krajskému súdu druhostupňové rozhodnutie doručil pred vydaním predmetného uznesenia) zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Následne krajský súd vo veci konal a rozhodol kasačnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom tak, ako je uvedené nižšie.

2. Krajský súd mal z predloženého administratívneho spisu za preukázané, že prvostupňový správny orgán skúmal podmienky konania pred vydaním rozhodnutia ako aj okolnosti, či nastala podstatná zmena skutkového stavu predchádzajúcej žiadosti o priznanie starobného dôchodku, o ktorej bolo rozhodované v r. 2018. Z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že skutkový stav veci v danom prípade sa nezmenil. Žalobcovi boli zhodnotené všetky doby trvania výkonu služby a civilného zamestnania celkom 36 rokov a 178 dní. Suma vypočítaného dôchodku sa nezmenila, teda je nižšia ako výška príspevku za službu, resp. za výsluhový dôchodok.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 177, § 132 ods. 1 písm. a), ako i zákona 328/2002 Z. z., citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 143a bod 1 zákona 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 447/2002 Z. z., postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe, podľa prvej hlavy tretej časti SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

4. Krajský súd po vyhodnotení závažnosti dôvodov žaloby vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu správneho orgánu, ako aj k obsahu pripojeného spisu žalovaného konštatoval, že žalovaný sa v rozhodnutí vysporiadal so všetkými námietkami žalobcu a rozhodnutie riadne odôvodnil. K námietke žalobcu, že žalovaný rozhodol o jeho žiadosti na základe uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej taktiež „najvyšší sud“) č. 9So/31/2016 zo dňa 27. septembra 2017 krajský súd uviedol, že žalobcovi bol za 27 rokov služby v 1. kategórii funkcií, od 1. februára 1998 priznaný príspevok za službu podľa § 119 zákona č. 410/1991 Zb. V zmysle § 129 zákona č. 100/1988 Zb. pre vojakov z povolania a vojakov, ktorí sú počas činnnej služby hmotne zabezpečení ako vojaci z povolania, pre príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a občanov, ktorí boli týmito vojakmi alebo príslušníkmi a splnili podmienku nároku na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona, platia ostatné ustanovenia tohto zákona, pokiaľ sa v tejto časti neustanovuje inak. Poukázal na ustanovenie § 177 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého sa na účely tohto zákona, za príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti považujú aj príslušníci Federálnej bezpečnostnej informačnej služby, príslušníci Slovenskej informačnej služby a policajti zaradení v policajných zboroch a za príslušníkov Zboru nápravnej výchovy sa považujú aj príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže. Podľa § 132 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. vojak z povolania má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií. Krajský súd považoval za nesporné, že navrhovateľ získal viac ako 25 rokov zamestnania a že vykonával službu zaradenú do 1. kategórie funkcií viac ako 20 rokov. Splnil teda všetky podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok dňom dovŕšenia 55. roku veku. Nárok na starobný dôchodok mu preto vznikol dňom 25. apríla 2001. Zo žiadosti o starobný dôchodok písanej dňa 25. novembra 2013 vyplýva, že od skončenia služobného pomeru dňom 31. januára 1998 navrhovateľ už nebol zamestnaný - v dobe od 1. februára 1998 do 30. januára 2003 bol evidovaný na úrade práce. Uvedenú dobu evidencie nie je možné započítať do doby zamestnania v celosti, ale iba od 1. februára 1998 do 31. decembra 2000 (§ 9 ods. 1 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2000). Po 31. decembri 2000, teda navrhovateľ nezískal žiadne doby poistenia (zamestnania). O dávkach dôchodkového zabezpečenia rozhoduje, pokiaľ ide o príslušníkov zborov nápravnej výchovy, orgán príslušného ministerstva spravodlivosti [§ 142 ods. 4 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb.]. Podľa § 143a bodu 1 zákona 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 447/2002 Z. z. od 1. júla 2002 sa na sociálne zabezpečenie

policajtov a vojakov nepoužijú § 130 až 145 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že v ňom uvedené ustanovenia zákona č. 100/1988 Zb. sa nepoužijú až od 1. júla 2002, počnúc ktorým mohol policajtom najskôr vzniknúť nárok na výsluhový dôchodok podľa zákona 328/2002 Z. z. Aplikácia ustanovení § 132 a nasl. zákona č. 100/1988 Zb. však nie je vylúčená pri nárokoch na starobný dôchodok tých policajtov, ktoré vznikli do 30. júna 2002 a policajt nebol k tomuto dňu nepretržite zamestnaný. Keďže všetky podmienky nároku na starobný dôchodok navrhovateľ splnil dňom 21. apríla 2001, právomoc rozhodnúť o jeho žiadosti o starobný dôchodok má v zmysle [§ 142 ods. 4 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb.]. Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže ako orgán príslušného Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, a to bez ohľadu na to, že žiadosť o starobný dôchodok podal až 25. novembra 2013.

5. Ďalej krajský súd uviedol, že prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. GR ZVJS-d-11817/14-2018 zo dňa 24. októbra 2018 žalobcovi nepriznal starobný dôchodok, považovaný za výsluhový dôchodok, pretože vypočítaná suma dávky je nižšia ako vyplácaný príspevok za službu, považovaný za výsluhový dôchodok. Žalobca dosiahol fyzický vek 55 rokov dňa 25. apríla 2001 a k tomuto dňu splnil všetky podmienky nároku na starobný dôchodok podľa 5. časti zákona č. 100/1988 Zb. Výška starobného dôchodku bola vypočítaná podľa § 131 ods. 4 a § 12 zákona č. 100/1988 Zb. za roky 1988-1997. Suma starobného dôchodku bola vypočítaná vo výške 8.764,-Sk mesačne a k tejto sume patrili zvýšenia starobného dôchodku podľa jednotlivých úprav za obdobie rokov 2001-2017 až na sumu 593,66 eur od 7. mesiaca roku 2017. Ku dňu 6. februára 2018, od ktorého žiadal žalobca priznať starobný dôchodok bol mu vyplácaný výsluhový dôchodok, predtým príspevok za službu, v sume 621,04 eur mesačne, ktorý bol vyšší ako vypočítaný starobný dôchodok bez prídavku v sume 593,66 eur. Žalobca požiadal dňa 31. januára 2019 žiadosťou o obnovenie vyplácania starobného dôchodku od 6. februára 2018. Prvostupňový správny orgán prvostupňovým rozhodnutím zastavil konanie o priznanie starobného dôchodku žalobcu, pretože v tej istej veci bolo už právoplatne rozhodnuté a skutkový stav sa v podstate nezmenil. Žalovaný správny orgán preskúmaným druhostupňovým rozhodnutím zamietol odvolanie žalobcu a rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu ako vecne správne potvrdil. Krajský súd dal do pozornosti, že i keď žalobca požiadal o starobný dôchodok svojou žiadosťou v r. 2018, nič nemení na tom, že pre žalovaný správny orgán je dôležitá skutočnosť dovriešenie dôchodkového veku žalobcu, teda je rozhodujúci dátum vzniku nároku na starobný dôchodok, a týmto dátumom je 25. apríl 2001, teda aplikácia zákona č. 100/1988 Zb. a zákona č. 73/1998 Z. z. pri výpočte starobného dôchodku. Vzhľadom na skutočnosti, ktoré boli jednoznačne preukázané, že žalobca sa domáhal opätovnou žiadosťou o priznanie starobného dôchodku, i napriek tomu, že sa nezmenili skutkové pomery, správne prvostupňový orgán rozhodol, a taktiež aj žalovaný, preto súd podľa § 190 SSP žalobu ako nedôvodnú zamietol.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu

6. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti v podstatnom namieta, že svojou žalobou sa domáhal preskúmania zákonnosti prvostupňového rozhodnutia a nie druhostupňového rozhodnutia žalovaného. Tým, že krajský súd preskúmal zákonnosť druhostupňového rozhodnutia a žalobu zamietol, porušil podľa názoru žalobcu jeho základné procesné práva garantované mu čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd, príslušnými článkami Ústavy SR, Listinou základných ľudských práv a príslušných ustanovení Správneho súdneho poriadku. Zároveň namieta, že krajský súd meritorne rozhodol bez nariadenia pojednávania, čím porušil právo žalobcu na verejné súdne konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv ako i čl. 46 ods. 2 Ústavy SR), nebol riadne vypočutý a nemohol sa vyjadriť k vykonaným dôkazom, čo považoval za rozporné s čl. 46 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Namieta taktiež, že „Tým, že súd napadnutým uznesením odmietol moju správnu žalobu zo dňa 19.6.2019 sa dopustil aj porušenia ustanovenia § 147 ods. 1 písm. a) zákona č. 162/2015.“. Na základe uvedeného navrhol, aby kasačný súd uznesenie (nereflektujúce skutočnosť, že krajský súd vo veci rozhodoval rozsudkom) Krajského súdu v Nitre zo dňa 12. júla 2021, č. k. 23Sa/29/2020-84 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby zrušil „... rozhodnutie GR ZVJS

č. GR ZVJS-d-11817/14-2019 zo dňa 25.3.2019, pre hrubé nerešpektovanie článku 19 Dohovoru č. 128, ktorú SR ratifikovala a zaviazala sa ju plniť!!!“.

III.

Vyjadrenie žalovaného ku kasačnej sťažnosti

7. Žalovanému bola výzva na vyjadrenie sa k podanej kasačnej sťažnosti žalobcu doručená dňa 27. septembra 2021, pričom svoje procesné právo vyjadriť sa nevyužil.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

8. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

9. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

10. Podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

11. Najvyšší správny súd ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke najvyššieho správneho súdu www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná.

12. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/29/2020-84 zo dňa 12. júla 2021, ktorým krajský súd zamietol žalobu žalobcu o preskúmanie zákonnosti druhostupňového rozhodnutia žalovaného č. 39992/2019-42 zo dňa 3. júna 2019.

13. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasťou ktorého tvoril dávkový spis žalovaného správneho orgánu.

14. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie Ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 39992/2019-42 zo dňa 3. júna 2019, ktorým podľa § 84 ods. 4 písm. a) zákona 328/2002 Z. z. odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu Útvaru sociálneho zabezpečenia zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS-d-11817/14-2019 zo dňa 25. marca 2019 zamietol v celom rozsahu a rozhodnutie potvrdil.

15. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu, ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie

zákonosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

16. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

17. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

18. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

19. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

20. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

21. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne

konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 ústavy) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

22. Správny súdny poriadok upravuje vo svojej tretej hlave tretej časti správnu žalobu v sociálnych veciach.

23. Podľa ust. § 199 ods. 2 SSP, v konaní podľa tejto hlavy správny súd zohľadňuje špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania - fyzickej osoby a poskytuje jej poučenie o jej procesných právach a povinnostiach.

24. Podľa ust. § 199 ods. 3 SSP, ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie v sociálnych veciach ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

25. Podľa ust. § 26 ods. 1 SSP, správny súd poskytuje účastníkom konania poučenie o ich procesných právach a povinnostiach. Túto povinnosť nemá, ak je účastník konania zastúpený advokátom alebo ak má účastník konania, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

26. Podľa § 202 ods. 1 SSP, v správnej žalobe sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť a) označenie druhu žaloby, b) označenie žalovaného, c) označenie konania alebo veci, ktorej sa žalobca domáha nápravy, d) deň vydania rozhodnutia a deň jeho doručenia alebo iného oznámenia žalobcovi, e) opísanie rozhodujúcich skutočností, f) označenie dôkazov, ak sa žalobca dovoľáva, g) žalobný návrh.

27. Podľa § 202 ods. 2 prvá veta SSP, správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne.

28. Z obsahu súdneho spisu krajského súdu bolo zrejmé, že žalobca sa žalobou domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže (prvostupňového správneho orgánu) zo dňa 25. marca 2019, č. GR ZVJS-d-11817/14-2019, ktorým bolo konanie o priznanie starobného dôchodku zastavené, a to na základe ním uvádzaných dôvodov. K žalobe priložil žalobca prvostupňové rozhodnutie. Krajský súd uznesením č. k. 23Sa/53/2019-16 z 26. júna 2019 vyzval žalobcu, aby v lehote 15 dní predložil krajskému súdu jedno vyhotovenie druhostupňového rozhodnutia. Žalobca krajskému súdu kópiu druhostupňového rozhodnutia doručil 12. júla 2019 spolu s podaním, v ktorom o. i. polemizoval (resp. poprel a argumentoval v prospech „opaku“) s konštatovaním krajského súdu, že „... Rozhodnutie GR ZVJS, ako správneho orgánu I. stupňa nie je možné samostatne preskúmať súdom ...“. Žalobca opakovaním vo svojom podaní doručenom krajskému súdu dňa 12. júla 2019 zotrval na tom, že predmetom prieskumu je v danej veci prvostupňové rozhodnutie, napriek tomu však konajúcemu súdu predložil aj druhostupňové rozhodnutie. Krajský súd rozhodnutie (po tom, ako vo veci rozhodol uznesením, ktoré uznesenie najvyšší súd zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, tak, ako je uvedené v závere bodu 1 tohto rozhodnutia vyššie) v danej veci dňa 12. júla 2021 verejne vyhlásil. Krajský súd preskúmal zákonnosť rozhodnutia druhostupňového správneho orgánu a žalobu ako nedôvodnú zamietol.

29. Kasačný súd dáva v tejto súvislosti do pozornosti krajskému súdu uznesenie najvyššieho správneho súdu sp. zn. 6 Ssk 5/2022 z 30. marca 2022 uverejneného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. 3/2022, R 37/2022, z ktorého vyplýva, že „v prípade inštitútu neformálneho posudzovania správnej žaloby fyzickej osoby v sociálnych veciach je zníženie štandardu požiadaviek kladených na podanie fyzickej osoby kompenzované neformálnym prístupom pri posudzovaní podania správnym súdom, ktorého primárnou rolou je ustáliť, aké rozhodnutie alebo opatrenie, a ktorého orgánu verejnej správy je žalobou namietané. Podstatou tohto inštitútu a s ním súvisiaceho postupu podľa § 59, resp. § 60 Správneho súdneho poriadku však nie je

povinnosť správneho súdu presviedčať žalobcu o mylnosti jeho právneho názoru dovtedy, kým žalobca správnu žalobu nedoplní tak, aby o nej bolo možné rozhodnúť inak ako jej odmietnutím.“

30. Vo svetle vyššie uvedenom krajský súd nepostupoval správne, keď bez toho, aby si ustálil predmet prieskumu (ako základnú procesnú podmienku), preskúmal druhostupňové rozhodnutie správneho orgánu a meritórne rozhodol, hoci žalobca v samotnej žalobe, v neskorších podaniach ako i v samotnej kasačnej námietke výslovne zotrval na prieskume zákonnosti prvostupňového rozhodnutia správneho orgánu. Z uvedeného dôvodu vyhodnotil kasačný súd námietku žalobcu ako dôvodnú.

31. Kasačný súd však nesúhlasí s námietkou žalobcu, že krajský súd tým, že rozhodol bez nariadenia pojednávania, porušil právo žalobcu na verejné súdne konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd ako i čl. 46 ods. 2 ústavy). Z obsahu spisu bolo zrejme (č. l. 67), že žalobca bol o možnosti požiadať o nariadenie pojednávania výslovne krajským súdom poučený (§ 107 ods. 1 písm. a/ SPP), pričom z podania žalobcu (č. l. 72) nevyplyva, že by o nariadenie pojednávania výslovne žiadal. Správny súdny poriadok umožňuje konajúcemu súdu za predpokladu splnenia podmienok uvedených v § 107 SSP vo veci rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania, čím dochádza k prelomeniu zásady ústnosti a bezprostrednosti konania vyjadrenej v čl. 48 ods. 2 ústavy a navyše aj vo svetle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva i súdneho dvora Európskej únie princíp ústnosti neznamena iba výlučne nariadenie ústneho pojednávania, ale postačujú písomné vyjadrenia. Hoci aj krajský súd pristúpil k meritórnemu preskúmaniu zákonnosti rozhodnutia, bez toho, aby mal ustálený predmet prieskumu tým, že vo veci nenariadil pojednávanie a vec iba verejne vyhlásil, nekonal v rozpore s príslušným relevantnými ustanoveniami Správneho súdneho poriadku.

32. Vzhľadom na to, že časť námietok žalobcu vyhodnotil kasačný súd ako dôvodné, rozhodol podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. f) SSP tak, že rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

33. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, ustáliť si predmet prieskumu, a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd opätovne o nároku na náhradu trov konania, vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

34. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

